

La gosadia de treballar

La sinistralitat laboral és un dels grans cavalls de batalla per als sindicats, que reclamen una major seguretat a les empreses que redueixi l'elevat índex d'accidents. Les mesures que cal prendre fan divergir empresaris i treballadors mentre pugen els afectats.

Bienvenida Nieto va cremar-se l'esquena mentre treballava. El mal estat d'un cargol va fer que, a Bienvenida, li caigués brou bullent a l'esquena. Confessa que les cures que li han fet han estat molt doloroses: "És com repetir la cremada cada dia i cada nit". Per Bienvenida, que encara es recupera de l'accident, l'empresa se li ha portat molt malament.

L'accident de Bienvenida és un més de tants i tants com passen cada any a fàbriques i empreses. L'any passat 180 persones van morir d'accident de treball a Cata-

lunya, i 98 al País Valencià. En els sis primers mesos d'enguany, la xifra ja puja a 71 morts, només a Catalunya. Alhora, el nombre d'accidents augmenta i al cap de l'any es compten per centenars de milers a tots els Països Catalans, encara que la majoria siguin lleus i no necessitin baixa. A més, l'estat espanyol té l'índex més alt de sinistralitat laboral de la Unió Europea.

Els sindicats creuen que cal regular més per evitar casos com el de Bienvenida. Per la patronal, molts accidents passen perquè els treballadors no vigilen a l'hora de fer la

feina. En l'endemig, l'administració intenta de fer baixar els alts índexs d'accidents amb la Llei de Prevenció de Riscos Laborals del 1997, però, de moment, sense èxit. CC OO i UGT ja pensen en mobilitzacions i fins i tot en una vaga general per obligar el govern a prendre mesures contra una accidentalitat tan elevada. L'any passat el nombre d'accidents va augmentar un 12,5% al respecte de l'any anterior.

Por, precarietat i desocupació. Bienvenida Nieto, cuinera d'una empresa del ram de l'hoteleria

d'Esplugues de Llobregat, va entrar a treballar com cada dia i tot anava amb normalitat fins que un cargol que aguantava una marmita es va afuixar. Llavors tot van ser presses per salvar Bienvenida, per cridar una ambulància... Segons Bienvenida, aquest no era pas el primer accident de l'empresa. Dues companyes seves ja s'havien lesionat mentre treballaven. L'una s'havia tallat un dit amb una màquina de pelar patates i l'altra s'havia tallat els tendons quan va caure sobre uns trossos de vidre. Totes dues, quan se'ls va acabar el contracte, es van trobar sense feina. L'empresa no els el va renovar.

Després d'aquests dos accidents cap treballador no va denunciar l'empresa. Bienvenida explica que els treballadors sabien prou que havia passat a les dues companyes, però que la por de quedar-se sense feina els havia frenats: "Sabem que va passar, però ningú no ha dit res".

Aquesta situació de precarietat laboral és la que denuncia Comissions Obreres (CC OO), que amb una iniciativa legislativa popular vol fer aprovar una llei que reguli la subcontractació en el sector de la construcció. Segons dades de l'altre sindicat majoritari, UGT, entre un 80% i un 90% dels treballadors del sector de la construcció tenen contractes eventuais. Alfonso Expósito, obrer de la construcció, va sofrir les conseqüències de la inseguretats a les obres. Mentre esquivava una grua, va caure i es va lesionar greument els peus. Per ell, els sindicats no fan pas tot el que poden: "CC OO i UGT només busquen omplir-se les butxaques".

La patronal discrepa d'aquests raonaments. José Luis Pastor, secretari general de la Central Nacional de la Construcció, pensa que és normal que hi hagi accidents: "Qualsevol activitat humana inclou riscos. I no podem oblidar que, en la construcció, hi treballen cada dia 1.250.000 persones un mínim de vuit hores".

En canvi, segons que es desprèn d'una enquesta de Vox Pública, molts treballadors de la construcció pensen que, en realitat, hi ha més accidents dels que es decla-

Bienvenida Nieto:
"De revisions,
poques, i quan
n'hi havia,
semblava que els
de la inspecció
anessin comprats."

ren. Que alguns dels sinistres laborals es camuflen com a accidents "domèstics". A més, molts dels obrers creuen que moltes obres no disposen ni tan sols dels mitjans (xarxes, bastides en bon estat) idonis per a garantir un bon entorn de seguretat. Diu Alfonso Expósito: "A mi, ni tan sols m'han ensenyat mai un cinturó de seguretat".

Val més prevenir que no pas guarir. Abans de tenir l'accident, Bienvenida Nieto havia procurat saber si l'empresa reunia uns mínims de seguretat. Tot i així, entre els treballadors hi ha una certa tendència a pensar que són immunes al perill. "Allò que no m'espe-

rava és que, a mi, m'hagués de passar una cosa així", confessa Bienvenida, que també s'estranya de les revisions que l'empresa sempre superava sense entrebancs. Per ella, la causa de l'accident és que mai no es revisa res. "De revisions, poques, i quan n'hi havia, semblava que els d'inspecció anessin comprats", es queixa ara Bienvenida. Per ella, si es prevenís no hi hauria tants accidents com hi ha actualment.

Però no totes les empreses tenen les condicions de la de Bienvenida Nieto. Una fàbrica de productes químics d'una multinacional francesa, la direcció de la qual no ha volgut que se'n publicués el nom, ha celebrat no fa gaire la fita d'un any sense accidents. Aquesta fàbrica va començar, fa dotze anys, a vetllar per la seguretat dels seus treballadors. La primera cosa que va fer és determinar els riscos que hi havia en cadascuna de les tasques de la fàbrica i, la segona, adoptar les mesures preventives idònies segons el risc observat. "Creiem que val més prevenir que no pas guarir", afirma la coordinadora de seguretat, qualitat i salut d'aquesta fàbrica.

Per la multinacional, la seguretat laboral és un afer d'interès col·lectiu; no es tracta de buscar culpa-

Les persones contractades mitjançant una ETT tenen un 25% més de possibilitats de tindre un accident laboral que els treballadors fixos. Sovint no es renova el contracte a aquells que han patit un accident.

El sector de la construcció és especialment procliu als accidents laborals. El cansament, l'esforç i les postures perilloses són les tres causes principals que assenyalen els treballadors.

El paper de les ETT

Les empreses de treball temporal (ETT) són un altre dels fronts oberts en el camp del risc laboral. La precarietat de molts contractes signats a través d'una empresa d'aquestes fa que, segons les estadístiques de l'enquesta de condicions de treball de la Unió Europea, una persona contractada mitjançant una ETT tingui un 45% de possibilitats de sofrir un accident; en canvi, en el cas d'un treballador fix, aquestes possibilitats baixen fins a un 20%. I tanmateix, tant el treballador fix com el treballador temporal són emparats igualment per les mateixes normes de seguretat, segons la Llei de Prevenció de Riscos Laborals de l'any 1997.

Pels sindicats, aquest risc superior que amenaça els treballadors precaris respon a una lògica empresarial. És possible que el contracte d'un treballador que prové d'una ETT només duri uns pocs dies. En tal cas, l'empresari no vol perdre temps ni diners preparant el treballador perquè sàpiga quins riscos el sotgen i la manera d'evitar un accident. Tant la UGT com CC OO reclamen a les empreses preparació, sobretot tenint en compte que molts dels treballadors d'ETT són joves sense experiència.

La patronal, en canvi, veu amb bons ulls aquests contractes temporals perquè dinamitzen l'economia i redueixen costos. Molts empresaris es consideren perseguits, quan ningú no fa res contra el treballador que infringeix les normes. La seva imatge, diuen, apareix tacada davant l'opinió pública. Però no opinen així els sindicats. Per Javier Torres, responsable adjunt de Seguretat Laboral del sindicat CC OO, hi ha un seguit de feines en les quals les ETT no haurien d'intervenir, perquè són massa perilloses: feines en el ram de la construcció, en el dels productes químics tòxics o cancerígens i en el de la siderúrgia i els alts forns. A. C. / D. F. / X. V.

bles, ni de prendre posicions en favor de ningú o contra. Per la direcció, l'actitud és allò que compta; cal que els empresaris tinguin en compte els riscos i que hi posin remei. Però tan important com això és que el treballador sàpiga els riscos que l'envolten i que hi actuï en conseqüència.

Justament és aquest punt, la forma d'actuar dels treballadors tenint en compte els riscos del lloc de treball, el que sembla més important per als treballadors a l'hora de dir quina és la principal causa de sinistralitat laboral. Segons el Qüestionari del Treballador, inclòs en la tercera Enquesta Nacional de Condicions de Treball del Ministeri de Treball, un 52% dels enquestats creu que la principal causa dels accidents és l'excés de confiança. Però, pels responsables del Ministeri, aquesta autoinculpació del treballador pot amagar les deficiències objectives dels llocs de feina. En opinió de Treball, l'autoinculpació és molt arrelada culturalment, però cada vegada s'invoca menys, a mesura que la informació i la formació en seguretat i salut laborals van guanyant terreny.

Les tres causes següents que assenyalen els treballadors són el cansament (20,2%), l'esforç i les postures forçades (18,1%) i el fet que la feina obligui a adoptar postures perilloses (15,6%). Són tres causes imputables a factors que no depenen del treballador. En la mateixa enquesta, un 7,5% de les persones creuen que la màxima "la productivitat per sobre de tot" és la causa de la majoria dels accidents.

Cursos de prevenció. La fàbrica de la multinacional francesa ha adoptat un sistema perquè el risc laboral baixi des del primer moment. Quan una persona nova entra a la fàbrica, li assignen un tutor. Aquest, que és un expert en una feina concreta perquè hi treballa de fa temps, explica al nouvingut la manera d'evitar els riscos. Un cop el treballador format, ja pot incorporar-se a la feina assignada.

Aquesta mateixa actitud ha portat l'Institut Superior d'Administració (INSA) a establir uns cur-

sets de prevenció i riscos en el treball. Bartolomé Bennassar, expert en prevenció de riscos laborals de l'INSA, opina que la seguretat obliga a conscienciar el treballador i l'empresari, però reconeix la dificultat d'introduir certes idees en la gent que fa molt que treballa en una feina: "A qui fa quaranta anys que treballa a la mateixa empresa, és més difícil de convèncer-lo que corre tal o tal risc; molt més que no pas de convèncer una persona que des de petita ha après que la salut és el bé més gran que té".

No solament això. Des de la patronal i els sindicats també s'organitzen cursos; per exemple els que organitzarà UGT del Baix Llobregat els mesos de setembre i octubre d'enguany. I els sindicats exigeixen al govern que posi en funcionament un pla d'actuació a les trenta mil empreses que presenten una sinistralitat més gran. Però per Alfredo Laboreta, responsable de salut laboral d'aquella secció territorial d'UGT, amb això no n'hi ha pas prou: "Això està molt bé, però el que realment cal fer és determinar els perills de cada feina". Segons Laboreta, a vegades hi ha empreses que encarreguen estudis de seguretat a enginyers qualificats, però, al final, les àrees de risc de la fàbrica o del taller no deixen de ser-hi. "Llavors de què serveix un estudi de cinquanta folis?", es demana Laboreta.

Un futur incert. Bienvenida Nieto ha denunciat la seva empresa per males condicions al lloc de

Obrers de la construcció treballant al Trade Center de Barcelona. Darrerament, patronal i sindicats organitzen cursos per a la prevenció de riscos laborals, però tot plegat no es tradueix en índexs de sinistralitat més baixos.

feina. El recurs pot trigar molt, atesa la lentitud tradicional de la justícia espanyola. Mentrestant, Bienvenida es recupera bo i sofrint els efectes de l'accident. "Quan m'ajupo a aplegar qualsevol cosa, se m'estira la pell i se'm nafra", es lamenta Bienvenida. De moment, procura no sortir de casa: "He de tenir cura, perquè si caic, em puc fer molt de mal".

Afortunadament, Bienvenida no ha necessitat l'ajut de cap psicòleg per superar els moments difícils que ha passat i passa. Bartolomé Bennassar, de l'INSA, creu que els problemes psicològics que apareixen a conseqüència dels accidents laborals són un factor a considerar.

Quan s'hagi ben guarit, Bienvenida Nieto vol tornar a treballar: "El meu advocat mira que jo pugui tornar a treballar, perquè encara he de cotitzar dos anys". Ara, l'advocat ja l'ha avisada que després de

la denúncia és difícil que pugui recuperar el lloc que ocupava abans de l'accident.

L'empresa, en canvi, continua tenint igual les instal·lacions que ja han causat tres accidents. El diàleg social a tres bandes (administració, sindicats i patronal) també continua, fins a trobar una solució que satisfaci totes les parts implicades. Els sindicats continuen fent les seves reclamacions i l'administració no acaba de ser eficaç a l'hora de resoldre el problema. Mentrestant, qui continua sofrint les conseqüències d'una legislació insuficient, de manca de previsió de l'empresariat i de falta d'informació general, són les persones que, un dia i un altre, tenen la gosadia de treballar.

**Alberto Cabello /
David Fornies/
Xavier Vellerino**

**Descomptes als
subscriptors d' EL TEMPS**

Truca'ns de dilluns a divendres al
93 309 70 04
PROMETEATRE

Teatre Romea

El temps de Planck

**25% de descompte
de dimarts a divendres.
Barcelona.**

Teatre Condal

La jaula de las locas
amb 'La extraña pareja' (Paco Morán i Joan Pera)

**25% de descompte
de dimecres a divendres.
Barcelona.**